

Vedlegg: Seriebeskrivelser for A-1221 Bergen kommunale oppgjørnemnd

Innledning

Dette vedlegget samler utvidede seriebeskrivelser for arkivet A-1221 Bergen kommunale oppgjørnemnd. Beskrivelsene er ordnet etter arkivets serierekkefølge fra A til Z og er utarbeidet som arbeidsredskap for lesesalsbruk, kildeforståelse og formidling.

Formålet med vedlegget er å gi en mer utfyllende og samlet oversikt enn det som er mulig i korte oppslagsverkstekster. Seriebeskrivelsene skal fungere som en praktisk nøkkel til arkivet ved å forklare hva de enkelte seriene inneholder, hvordan de henger sammen forvaltningsmessig, og hvilken relevans de har for studiet av rekvisisjons-, innkvarterings- og oppgjørforvaltningen i Bergen under og etter okkupasjonen.

Kildegrunnlag

Seriebeskrivelsene bygger på kommunalt arkivmateriale knyttet til rekvisisjons- og oppgjørforvaltningen i Bergen under og etter okkupasjonen, slik dette er bevart i arkivet A-1221 Bergen kommunale oppgjørnemnd. I tillegg brukes enkelte nært relaterte kommunale arkiver, særlig A-0155 Finansrådmannen, A-0511 Rådmannen for 4. avdeling, A-0247 Boligformidlingsnemnda og A-0976 Kriseutvalget, der dette er nødvendig for å belyse bakgrunn, organisering og utvikling av oppgjørarbeidet. Beskrivelsene er utarbeidet som del av et formidlings- og dokumentasjonsprosjekt ved Bergen byarkiv.

Tilgang og bruk

Materialet i A-1221 er i hovedsak tilgjengelig etter Bergen byarkivs lesesalsreglement. Enkelte saksmapper og dokumenter kan inneholde personopplysninger eller andre sensitive opplysninger og behandles da i samsvar med offentleglova, forvaltningsloven og personopplysningsloven. Deler av journal-, eiendoms-, radio- og inventarmaterialet i seriene C, F, H og I er digitalisert og fritt tilgjengelig via Digitalarkivet.

Innhold

A-1221 – Serie A – Møtebøker

A-1221 – Serie B – Kopibøker

A-1221 – Serie C – Journaler og overgripende registre

A-1221 – Serie E – Korrespondansearkiv

A-1221 – Serie F – Eiendomssaker

A-1221 – Serie G – Hoteller, pensjonater og tysk innkvartering hos private

A-1221 – Serie H – Fordeling av herreløse radioapparater

A-1221 – Serie I – Salg av tyske etterlatenskaper og privat løsøre

A-1221 – Serie J – Oppgjørsmemndas saks- og korrespondansemateriale

A-1221 – Serie O – Bortsatt materiale

A-1221 – Serie P – Personalforvaltning

A-1221 – Serie R – Regnskap

A-1221 – Serie W – Kontorets stempler

A-1221 – Serie X – Arkivfaglig dokumentasjon

A-1221 – Serie Z – Referansemateriale

A-1221 – Serie A – Møtebøker

Hva serien inneholder

Serie A omfatter møteprotokoller som dokumenterer kommunale drøftinger og formelle vedtak i rekvisisjons- og oppgjørssaker. Serien representerer det protokollerte beslutningsnivået i arkivet og gir innsyn i hvordan kommunen behandlet saker der den hadde selvstendig beslutningskompetanse, eller der kommunale vurderinger ble lagt til grunn for videre avgjørelse hos statlige myndigheter.

Under okkupasjonen hadde Oppgjørskontoret i Bergen hovedsakelig en forberedende og utredende rolle i saker om tyske beslag. Den formelle vedtaksmyndigheten lå hos statlige organer, og kontoret førte derfor ingen egne møteprotokoller knyttet til denne saksbehandlingen. Møteprotokoller forekommer der kommunen hadde mandat til å fatte vedtak, eller der formelle drøftinger og innstillinger ble protokollført.

Arkivsammenheng

Møteprotokollene i serie A inngår i en sammenheng på tvers av arkivene etter Bergen kommunale oppgjørsmemnd (A-1221) og kommunens rekvisisjons- og boligforvaltning (A-0247). Protokollene dokumenterer overgangen fra kommunale vedtak om rekvisisjon av eiendom under okkupasjonen til etterkrigstidens oppgjør- og erstatningsarbeid. Selv om protokollene er fordelt på ulike arkivskapere, må de leses samlet for å forstå beslutningsgrunnlag, prioriteringer og ansvarlinjer i kommunens håndtering av rekvirerte eiendommer.

Omfang og struktur

Serie A er delt i to underserier som dekker ulike faser og funksjoner i forvaltningen.

Ab – Rekvisisjonsutvalgets møteprotokoller (1942–1945) dokumenterer kommunens formelle vedtak i saker om bolig- og eiendomsrekvisisjon under okkupasjonen.

Protokollen gir innsyn i hvordan kommunen behandlet rekvisisjonssaker etter gjeldende lovgivning og vurderte forhold som boligbehov, eiendomsbruk og prioriteringer i en periode preget av akutt bolignød. Rekvisisjonsutvalget ble opprettet høsten 1941, men bevart møtebok foreligger først fra 1942, da rekvisisjonene ble mer systematiske.

Protokollen følger utviklingen fra Rekvisisjonsutvalg til Rekvisisjonskontor og dokumenterer samordningen med Oppgjørskontoret fra sommeren 1942, samt omorganiseringene fram mot delingen av kontorene i 1944. Møteprotokollen er arkivert i A-0247 Boligformidlingsnemnda, men er ført opp her på grunn av sin nære og funksjonelle tilknytning til oppgjørsarbeidet.

Aa – Oppgjørsmemndas møteprotokoller (1947–1955) dokumenterer Bergen kommunale oppgjørsmemnds drøftinger og vedtak i etterkrigstidens oppgjørs- og erstatningssaker. Selv om endelige avgjørelser også i denne perioden ble fattet av statlige myndigheter, utgjør møtebøkene den formelle protokollføringen av nemndas arbeid. Protokollene dokumenterer hvordan nemnda vurderte dokumentasjon, drøftet erstatningsgrunnlag og fattet innstillinger før oversendelse til staten, og gjenspeiler prinsipielle spørsmål knyttet til erstatningsfastsettelse, herunder spenningen mellom lokale vurderinger basert på skadetakster og statlige krav om behovsprøving.

Forvaltningsmessig sammenheng og relevans

Serie A fungerer som et bindeledd mellom krigstidens rekvisisjonsforvaltning og etterkrigstidens oppgjør. Serien dokumenterer den fasen der kommunen, gjennom Rekvisisjonsutvalget og senere oppgjørsmemnda, hadde en formalisert rolle i behandlingen av rekvisisjons-, erstatnings- og gjenreisningssaker. Den utfyller eiendomssakene i serie F, kopibøkene i serie B og den administrative saksbehandlingen i serie J, og er en sentral kilde til forståelsen av oppgjørsforvaltningen.

A-1221 – Serie B – Kopibøker

Hva serien inneholder

Serie B består av kopier av utgående korrespondanse, brevkonsepter og administrative meldinger produsert av Oppgjørskontoret og Oppgjørsmemnden i perioden 1942–1954. Materialet er skapt som del av kontorets løpende virksomhet og dokumenterer den formelle kommunikasjonen mellom oppgjørsforvaltningen og eiere, kommunale og statlige instanser samt andre involverte myndigheter. For perioden etter 1947 er også

deler av den inngående korrespondansen arkivert sammen med utgående brev, som uttrykk for kontorets praktiske arkivføring i avsluttende oppgjørssaker.

Omfang og struktur

Serien er i hovedsak strukturert i to deler, der underserie Bb inneholder arkivets brevkonsepter og notater. Hovedtyngden ligger i underserie Ba, som rommer kopiene av den utgående korrespondansen. Underserie Baa dekker den tidlige fasen 1942–1943 samlet, mens kopibøkene ble delt opp fra 1944.

Etter omorganiseringen ble utgående post delt inn i tre løp: Bab gjelder utelukkende eiendomssaker, Bac andre sakstyper, og Bad korrespondanse om interne kontorsaker i perioden 1944–1950. At eiendomssakene fikk sin egen kopibokserie (Bab), gjenspeiler omfanget av beslagssakene.

Forvaltningsmessig sammenheng

Kopibøkene gir innsyn i kontorets utadrettede kommunikasjon og dokumenterer saksgangen fra kontorets side. De utgjør et sentralt bindeledd som utfyller de andre seriene i arkivet, ettersom de viser den praktiske formidlingen av det arbeidet som ble utført. De viser for eksempel hvordan beslutninger fra møtebøkene i serie A eller vurderinger gjort i eiendomssakene i serie F faktisk ble kommunisert ut til de involverte partene.

Relevans

Serien gir et nært bilde av hvordan oppgjørsforvaltningen uttrykte seg og formidlet sine avgjørelser gjennom et drygt tiår. Den er essensiell for å forstå selve dialogen mellom kontoret og omverdenen, enten det gjaldt å innhente opplysninger, formidle vedtak til byens borgere, eller redegjøre for saker overfor statlige og tyske instanser.

A-1221 – Serie C – Journaler og overgripende registre

Hva serien inneholder

Serie C består av postjournaler og tilhørende kortregistre for Bergen kommunale oppgjørskontor. Journalene fungerte som kontorets sentrale inngangsport for registrering av inngående og utgående post. Et særtrekk ved denne serien er at den er tidsavgrenset til kjerneperioden 1942–1944, noe som speiler arkivets og forvaltningens skiftende historie med manglende journaler for kaosårene før 1942 og i tiden etter 1944.

Omfang og struktur

Serien er strukturert i to underserier som var ment å fungere i tospann. Underserie Ca utgjør selve de kronologiske postjournalene for perioden januar 1942 til mars 1944. Underserie Cb består av det tilhørende kortregisteret for den nøyaktig samme perioden. I

praksis fungerte kortregisteret (Cb) som kontorets alfabetiske søkemotor for å kunne finne frem til riktig saksnummer og dato inne i selve postjournalen (Ca).

Relevans

Serie C er av grunnleggende betydning for å forstå arkivets struktur og forutsetningene for gjenfinning av saker og korrespondanse. Sammen med kopibøkene i serie B og eiendomsseriene i serie F gir journalmaterialet et viktig og tett innblikk i hvordan oppgjørskontoret organiserte og registrerte sitt arbeid i denne sentrale fasen.

Digitalisert materiale

Postjournalen for perioden januar 1942–mars 1944 (Ca), samt det tilhørende kortregisteret (Cb), er digitalisert og fritt tilgjengelig via Digitalarkivet. Dette materialet gir en god oversikt over kontorets korrespondanse i perioden, og kan benyttes som en direkte inngang til videre studier av saksbehandling og kommunikasjon.

A-1221 – Serie E – Korrespondansearkiv

Hva serien inneholder

Serie E omfatter sideordnet korrespondanse knyttet til Oppgjørskontorets virksomhet under og etter okkupasjonen. Materialet består hovedsakelig av inngående brev, forespørsler, anmodninger og praktiske henvendelser fra private, offentlige kontorer og andre instanser. Serien inneholder også enkelte interne notater og utkast som oppsto i forbindelse med løpende kontorarbeid.

Omfang og struktur

Korrespondansen har sitt opphav i flere faser av kommunens håndtering av rekvisisjons- og oppgjørsspørsmål. Et særtrekk ved denne serien er at den fungerer som et oppsamlingssted for dokumenter som springer ut av de tidligste ordningene, fra tiden før selve Oppgjørskontoret ble etablert i faste former. Dette gjenspeiles konkret i de bevarte mappene, hvor man blant annet finner korrespondanse fra Turisttrafikkomiteen vedrørende tysk innkvartering, papirer fra Finansrådmannen fra «den første tiden», samt dokumentasjon fra revisjonsrapporten som tok for seg driften før februar 1944.

Relevans

Serien fungerer som arkivets administrative bakrom og gir innsikt i kontorets løpende kontaktflate. Den dokumenterer de mange hverdagslige henvendelsene og praktiske spørsmålene som ikke alltid resulterte i egne, formelle saker. Serien utfyller dermed de store eiendomssakene i serie F ved å vise hvordan henvendelser oppsto, ble avklart, eller kanskje stoppet opp på et tidlig stadium. Korrespondansearkivet gir samlet sett et

mer nyansert bilde av kontorets arbeid enn saksmappene alene, og er et viktig supplement for å forstå den faktiske dokumentflyten.

A-1221 – Serie F – Eiendomssaker

Hva serien inneholder

Serie F (Eiendomssaker) omfatter dokumentasjon knyttet til bruk, beslag, rekvisisjon og etterkrigsoppgjør for eiendommer i Bergen i perioden 1940–1955. Serien følger sakene både fra de tyske beslagene under okkupasjonen og fra de allierte beslagene etter frigjøringen. Materialet viser hvordan eiendommer ble tatt i bruk, hvordan økonomiske spørsmål ble håndtert, og hvordan sakene ble fulgt opp gjennom oppgjørsforvaltningen.

Omfang

Saksdokumentene i Fb utgjør hoveddelen av serien og følger en helhetlig struktur fra rekvirering til endelig oppgjør. Eiendomssakene i Fb utgjør samtidig den største delen av arkivets samlede bestand. Serien omfatter både saksmapper og protokollført materiale som dokumenterer beslag, innkvartering og oppgjør. Hver saksmappe inneholder beslagleggingsbevis, regnskapskort, korrespondanse, vurderinger av leie og utgifter, skadetakster, plantegninger samt dokumenter om tilbakeføring, vedlikehold og erstatning. Mange mapper har faste undermapper for flytteutgifter og inventar. Protokoller og registre knyttet til tyske rekvisisjoner i perioden 1940–1945 viser meldinger om beslag, innkvartering og gjennomføring av rekvisisjoner.

Serien inneholder videre dokumentasjon fra allierte rekvisisjoner i perioden 1945–1947, med materiale om eiendommer tatt i bruk av norske og allierte styrker, frigivelseslister, protokoller og korrespondanse om videre bruk og avvikling. Saksmapper fra perioden 1940–1955 utgjør de mest detaljerte sakene i serien og inneholder dokumentasjon både fra okkupasjonen og etterkrigstiden, med behandling av leie, utgifter, vedlikehold, flytteomkostninger og erstatning. Etter 1947 ble sakene tilført nye dokumentlag gjennom nemndas arbeid.

Forvaltningsmessig sammenheng

Serie F viser en sammenhengende linje fra rekvisisjonsforvaltningen under krigen, via Oppgjørskontoret fra 1942, Oppgjørs- og Rekvisisjonskontoret i perioden 1942–1944, Statens Oppgjørskontor i Bergen fra 1944 til 1946, og videre til Oppgjørnemnda i perioden 1947–1955. Saksstruktur og protokollføring gjenspeiler både kontinuitet og endringer i forvaltningen mellom krigstidens beslag og etterkrigstidens oppgjør.

Relevans

Som den mest komplekse delen av A-1221 gir serie F et samlet bilde av hvordan bruken av eiendommer under og etter krigen ble håndtert i Bergen. Materialet dokumenterer

den praktiske, økonomiske og juridiske oppfølgingen av rekvirerte eiendommer og viser hvordan kommunale og statlige organer, gjennom både saksbehandling og protokollføring, arbeidet med skade, erstatning og gjenoppretting i perioden 1940–1955.

Digitalisert materiale

Protokollene over rekvirerte eiendommer (Fa) og et utvalg av eiendomssakene (Fb) er digitalisert og fritt tilgjengelig via Digitalarkivet. Det digitaliserte utvalget omfatter saksmapper for eiendommer beslaglagt av Wehrmacht under okkupasjonen, og dokumenterer forvaltning og saksbehandling både under krigen og i etterkrigstiden.

A-1221 – Serie G – Hoteller, pensjonater og tysk innkvartering hos private

Hva serien inneholder

Serie G omfatter dokumentasjon knyttet til tysk innkvartering i hoteller, pensjonater og private hjem i Bergen under okkupasjonen. Serien viser hvordan ulike former for losji ble tatt i bruk etter behov, og hvordan oppholdene ble regulert og fulgt opp administrativt gjennom Quartierschein og løpende saksbehandling. Materialet dokumenterer både kortvarig og mer langvarig innkvartering og gir innsyn i hvordan kommunen håndterte et omfattende og vedvarende losjibehov i samarbeid med private aktører.

Omfang

Serien fanger opp bredden i tyskernes bruk av byens overnattingssteder, fra store aktører som Hotell Norge og Terminus, til Bristol som fungerte som et sentralt knutepunkt for okkupasjonsmakten, og kommunens eget Hotell Rosenkrantz, som Kriseutvalget tidlig utpekte som arena for massebespising. I tillegg rommer serien materiale om privat innkvartering der husverter ble pålagt å ta imot personell mot Quartierschein. Rent arkivfaglig er materialet strukturert i tre hoveddeler:

Underserie **Ga** inneholder den overordnede korrespondansen, reguleringer og prislister. Underserie **Gb** består av de nyere saksmappene fra 1944–1945 med blant annet regnskapskort, mens underserie **Gc** omfatter de eldre mappene som dokumenterer den tidlige praksisen med beslagleggingsbevis og kvitteringer.

Samlet viser dette en løpende administrativ oppfølging av innkvarteringsforholdene gjennom krigsårene.

Forvaltningsmessig sammenheng

Serie G representerer en egen funksjonslinje innen A-1221, adskilt fra eiendomssakene, men forankret i samme administrative logikk. Innkvarteringen var ikke en selvstendig rettslig kategori, men en form for midlertidig bruk og overtakelse som senere kunne gi

opphav til økonomiske og praktiske oppgjørssaker. Serien utfyller dermed andre deler av arkivet ved å dokumentere et felt der privat næringsvirksomhet og private husholdninger ble direkte berørt av okkupasjonsmaktens disposisjoner.

Relevans

Serie G gir et samlet bilde av hvordan innkvartering som praktisk forvaltningsoppgave ble organisert, regulert og kontrollert i Bergen under okkupasjonen. Materialet belyser samspillet mellom kommune, militære myndigheter og private utleiere, og dokumenterer hvordan spørsmål om rombruk, kostnader, slitasje og kontroll ble håndtert innenfor rammen av en omfattende og tett praktisert innkvarteringsordning.

Merknad

Detaljert bilags- og kvitteringsmateriale knyttet til innkvartering forekommer i bortsatt materiale (serie O).

A-1221 – Serie H – Fordeling av herreløse radioapparater

Hva serien inneholder

Serie H dokumenterer radiosakene som ble behandlet etter en egen statlig ordning i årene etter krigen. Etter frigjøringen sto et stort antall radioapparater igjen uten kjent eier som følge av beslag, innlevering eller oppløsning av okkupasjonsmyndighetenes ordninger. Serien viser hvordan disse apparatene ble håndtert innenfor rammen av et nytt etterkrigsmandat, og hvordan Oppgjørsmndda fikk ansvar for den lokale gjennomføringen av ordningen i Bergen.

Omfang

Materialet omfatter korrespondanse, saksbehandling og søknadsbasert dokumentasjon knyttet til radiofordelingsordningen. Serien er todelt, med Ha som dokumenterer den administrative gjennomføringen av ordningen, herunder kontakt med statlige myndigheter, kontroll, istandsetting og praktisk utlevering, og Hb som inneholder radiosøknader med tilhørende vurderingsgrunnlag returnert til kommunen etter departementets behandling. Materialet i både Ha og Hb er digitalisert. Søknadene gir detaljert innsyn i behovsprøvingen, med opplysninger om økonomiske forhold og andre kriterier som inngikk i vurderingen av mottakere.

Forvaltningsmessig sammenheng

Radiosakene fulgte egne retningslinjer og hadde et annet rettslig utgangspunkt enn sakene som springer direkte ut av okkupasjonstidens bruk av eiendom. Ordningen var en del av det statlige oppgjørsarbeidet etter krigen, men manglet den folkerettslige hjemmelen som preger eiendoms- og rekvisisjonssakene. Serien viser hvordan

Oppgjørnemnda utførte sitt lokale arbeid i tråd med sentrale instruksjer, og utfyller møtebøkene i serie A og kopibøkene i serie B ved å dokumentere den praktiske gjennomføringen av ordningen i Bergen.

Relevans

Som egen serie supplert av et rikt lokalt saksarkiv gir serie H et viktig innblikk i en særskilt etterkrigsordning som ikke følger de ordinære rekvisisjons- eller eiendomssakstradisjonene. Det digitaliserte materialet gir et nært bilde av behovsprøving, prioritering og sosial vurdering, og viser hvordan Oppgjørnemnda håndterte en avgrenset, men samfunnsmessig betydningsfull del av sitt arbeid i perioden 1948–1950.

A-1221 – Serie I – Salg av tyske etterlatenskaper og privat løsøre

Hva serien inneholder

Serie I dokumenterer håndteringen av løsøre etterlatt av tyske styrker i forbindelse med frigivelsen av rekvirerte eiendommer. Serien springer direkte ut av Oppgjørskontorets primære oppgjørsfunksjon og omfatter arbeidet med å registrere, vurdere og disponere inventar som befant seg i eiendommene da de ble frigitt i mai 1945. Materialet viser hvordan løsøre ble tatt hånd om der eierforholdene ikke straks kunne avklares, og hvordan dette arbeidet inngikk som en integrert del av oppgjørsforvaltningen.

Omfang

Serien består av flere sammenhengende delkomponenter som dekker hele den administrative kjeden fra registrering til avhending. Underserien Ia inneholder korrespondanse og saksbehandling knyttet til løsørearbeidet, mens Ib dokumenterer økonomi og logistikk, herunder lagring, transport og salg. Ic rommer originaltakster som danner grunnlag for økonomisk behandling og oppgjør. Underserien Id inneholder inventarlistene som detaljert viser hvilket løsøre som befant seg i de enkelte eiendommene ved frigivelsen. Inventarmaterialet i Id er digitalisert og tilgjengeliggjort, og utgjør et sentralt grunnlagsmateriale for seriens objektrettede forvaltning.

Forvaltningsmessig sammenheng

Serie I er tett knyttet til oppgjørarbeidets kjerne og til behandlingen av konkrete eiendommer og deres inventar. Løsørearbeidet fulgte en praktisk og administrativ logikk som var nært beslektet med eiendomssakene, men rettet mot løsøregjenstander fremfor fast eiendom. Serien viser hvordan Oppgjørskontoret håndterte registrering, sortering, taksering og tilbakeføring eller salg av løsøre som del av den samlede økonomiske og materielle avviklingen etter okkupasjonen.

Relevans

Som en av de mest omfattende og komplekse seriene i A-1221 gir serie I et helhetlig bilde av hvordan løvsøre etterlatt av tyske styrker ble forvaltet i Bergen etter krigen. Det digitaliserte inventarmaterialet gir særlig god innsikt i den konkrete, objektnære praksisen som lå til grunn for oppgjørsarbeidet, og dokumenterer hvordan materielle verdier ble håndtert i overgangen fra okkupasjon til normalisert forvaltning.

A-1221 – Serie J – Oppgjørnemndas saks- og korrespondansemateriale

Hva serien inneholder

Serie J omfatter korrespondanse og saksdokumenter knyttet til Bergen kommunale oppgjørnemnds virksomhet. Serien dokumenterer nemndas administrative arbeid, herunder inn- og utgående korrespondanse, saksforberedelser, oversendelser og oppfølging av vedtak i oppgjørs- og erstatningssaker.

Omfang

Materialet i serie J viser hvordan nemndas arbeid ble organisert i praksis, fra mottak av saker og dokumentasjon til videreformidling av innstillinger og avgjørelser. Serien inneholder både løpende korrespondanse og mer saksnære dokumenter som belyser behandlingen av nye sakstyper etter 1945, herunder erstatnings- og gjenreisningssaker samt øvrige oppgjørsspørsmål som fulgte av krigens avslutning og normaliseringen av forvaltningen.

Blant de nye sakstypene som ble behandlet gjennom nemndas administrative arbeid, var blant annet båtsaker, bilsaker, fordringssaker og saker om tap av inntekt og formue, herunder fangesakene. For disse sakstypene ble det i hovedsak ikke opprettet egne saksmapper i Bergen. Serie J dokumenterer derfor sporene av lokal utredning, innhenting av opplysninger og administrativ tilrettelegging før oversendelse til statlige myndigheter.

Forvaltningsmessig sammenheng og relevans

Serie J utfyller møteprotokollene i serie A ved å dokumentere hvordan nemndas drøftinger og vedtak ble omsatt i administrativ praksis. Sammen med eiendomssakene i serie F og kopibøkene i serie B gir serien et helhetlig bilde av etterkrigstidens oppgjørsarbeid, fra protokollerte drøftinger via administrativ saksbehandling til endelig avgjørelse hos statlige myndigheter.

A-1221 – Serie O – Bortsatt materiale

Hva serien inneholder

Serie O omfatter materiale fra arkivet etter Bergen kommunale oppgjørsmnd som ikke lot seg ferdig ordne på grunn av skade og uheldige oppbevaringsforhold. Arkivet ble i mange år oppbevart i tilfluktsrommet ved Håstein skole og var utsatt for vannskader, støv og tilgrising. Deler av materialet ble funnet uordnet og sammenblandet, og de mest skadde eller uoversiktlige delene ble derfor pakket bort i esker som bortsatt materiale.

Omfang

Materialet i serie O består i hovedsak av underordnet bilags- og regnskapsmateriale, men omfatter også kvitteringer, lister, enkelte skriv og gjenstander. Serien inneholder blant annet leiekvittanser fra hoteller og pensjonater, mapper med Quartierschein, uordnede leiekvitteringer, bilag i større sammenhengende serier, lysregninger og avgiftskort. Materialet er i varierende grad ordnet, men mye fremstår som originalt buntet og i god fysisk stand. Innholdet er pakket i stykker som raskt kan hentes frem ved behov og består av rikt materiale som etter vanlig praksis skulle vært kassert.

Forvaltningsmessig sammenheng

Serie O representerer ikke en egen funksjonell del av oppgjørsarbeidet, men et tilstands- og restnivå i arkivet. Materialet har tematisk tilknytning til flere serier, særlig økonomi, innkvartering og eiendomsforvaltning, men er skilt ut som følge av skader og manglende ordningsmulighet. Serien forklarer dermed hvorfor enkelte detaljer og bilagsnivå ikke inngår i de ordnede hovedseriene, selv om dokumentasjonen er bevart.

Relevans

Serie O har særlig verdi som supplement til de funksjonelle seriene ved å bevare detaljerte spor av kontorets praktiske virksomhet. Materialet gir innsyn i den løpende økonomiske håndteringen og innkvarteringspraksisen på et bilags- og kvitteringsnivå som ellers ofte er kassert. Serien fungerer som et viktig dokumentasjonsrom for deler av virksomheten som ikke fullt ut lar seg rekonstruere gjennom de ordnede seriene alene.

A-1221 – Serie P – Personalforvaltning

Hva serien inneholder

Serie P omfatter dokumentasjon knyttet til Oppgjørskontorets interne personalforhold.

Omfang

Serien inneholder i hovedsak lønningslister fra kontoret og dokumenterer bemanning og lønnsutbetalinger i perioden.

Forvaltningsmessig sammenheng

Materialet er knyttet til kontorets interne drift og utgjør en støttefunksjon til oppgjørsarbeidet. Serien gir grunnlag for å forstå bemanning og ressursbruk i en periode med høy arbeidsbelastning.

Relevans

Serie P gir et nøkternt bakteppe for kontorets daglige drift og utfyller de saksførende seriene ved å synliggjøre personalmessige rammer og kapasitet.

Merknad

Det finnes ytterligere personalrelatert materiale i bortsatt materiale (serie O).

A-1221 – Serie R – Regnskap

Hva serien inneholder

Serie R omfatter Oppgjørskontorets formelle regnskapsføring og dokumenterer den løpende økonomiske bokføringen gjennom protokoller. Serien gir oversikt over kontorets inntekter, utgifter og økonomiske disposisjoner slik de ble ført i hoved- og spesialbøker, og representerer den systematiske og kontrollerende delen av regnskapsarbeidet.

Omfang

Serien består av regnskapsprotokoller ordnet i underserier. Ra inneholder overordnet regnskap i form av hovedbøker og kontobøker. Rb rommer regningsjournaler som viser den løpende registreringen av regninger og utbetalinger, mens Rc inneholder regnskapsbøker som dokumenterer kontorets økonomi over tid. Protokollene gir et samlet og strukturert bilde av regnskapsføringen i perioden kontoret var i virksomhet. Øvrig regnskapsrelatert materiale, herunder bilag, kvitteringer og regnskapskorrespondanse, er bevart i bortsatt materiale (serie O).

Forvaltningsmessig sammenheng

Serie R inngår som en sentral administrativ støttefunksjon i arkivet og dokumenterer den økonomiske kontrollen som lå til grunn for oppgjørsarbeidet. Regnskapsføringen knytter sammen kontorets saksbehandling, eiendoms- og løsøreforvaltning og øvrige administrative oppgaver, og gir grunnlag for økonomiske vurderinger og oppfølging i den overordnede forvaltningen.

Relevans

Serie R er avgjørende for å forstå de økonomiske rammene for Oppgjørskontorets virksomhet og viser hvordan regnskapsmessig orden og kontroll ble opprettholdt i en periode preget av ekstraordinære oppgaver. Sammen med det bilags- og detaljnivået

som er bevart i serie O gir regnskapsprotokollene et helhetlig bilde av kontorets økonomiske virksomhet.

A-1221 – Serie W – Kontorets stempler

Hva serien inneholder

Serie W omfatter fysiske kontorstempler etter oppgjørsforvaltningen i Bergen, bevart som gjenstander. Stemplene bærer navnene på de kontorene som forvaltet oppgjørsarbeidet gjennom okkupasjonen og etterkrigstiden — fra Bergen kommune Oppgjørskontoret via Statens Oppgjørskontor i Bergen til Bergen kommunale oppgjørsnemnd.

Omfang

Serien består av ni trestempler. Ett bærer påskriften «Bergen kommune Oppgjørskontoret» og hører til kontorets første fase (1942–1944), og ett er et internt forvaltningsstempel med forkortelsen B.K.O.

Fire stempler bærer «Statens Oppgjørskontor i Bergen» (fra 1944) og to «Bergen kommune Oppgjørsnemnda» (fra 1947). Et niende stempel bærer påskriften «kontrollert, tallrevidert og attestert». Den nærmere bruken av det interne B.K.O.-stemplet og dateringen av revisjonsstemplet er ikke fastslått.

Forvaltningsmessig sammenheng

Stemplene er fysiske spor av kontorets skiftende navn og organisatoriske identitet gjennom epokene. Der de øvrige seriene dokumenterer saksbehandlingen, viser stemplene selve avtrykket forvaltningen satte på dokumentene.

Relevans

Som bevarte gjenstander supplerer serie W det skriftlige materialet med et materielt vitnesbyrd om forvaltningen, og knytter an til arkivets etterliv (serie X) og avviklingen av oppgjørsarbeidet.

A-1221 – Serie X – Arkivfaglig dokumentasjon

Hva serien inneholder

Serie X omfatter arkivfaglig dokumentasjon knyttet til oppbevaring, flytting og håndtering av arkivet etter Bergen kommunale oppgjørsnemnd etter at virksomheten var avsluttet.

Omfang

Materialet består av noen interne dokumenter som pakkelister, kart og skisser over arkivets plassering, samt blanketter for registrering av tilvekst og flyttinger.

Dokumentasjonen knytter seg særlig til perioden da arkivet ble oppbevart i tidligere kontorlokaler på loftet i Manufakturhuset i Peter Motzfeldts gate, og senere flyttet til tilfluktsrommet ved Håstein skole, der det ble lagret sammen med andre arkiver.

Forvaltningsmessig sammenheng

Serie X representerer ikke saksdokumentasjon fra oppgjørsarbeidet, men arkivforvaltning i ettertid. Materialet forklarer de varierende oppbevaringsforholdene arkivet har vært utsatt for som følge av flere flyttinger og perioder med utilfredsstillende lagring. Serien gir dermed kontekst til arkivets tilstand, herunder hvorfor deler av materialet senere ble skilt ut og registrert som bortsatt materiale.

Relevans

Serie X er relevant for å forstå arkivets bevarings- og ordningshistorikk og gir kortfattet bakgrunnsinformasjon for bruk og tolkning av arkivet som helhet. Dokumentasjonen bidrar til å forklare fragmentering, skader og senere arkivfaglige tiltak, men inneholder ikke materiale som belyser selve oppgjørs- og rekvisisjonsforvaltningen.

A-1221 – Serie Z – Referansemateriale

Hva serien inneholder

Serie Z samler referansemateriale, operative verktøy og løse dokumenter som av ulike grunner ikke inngikk i den ordinære, journalførte saksbehandlingen. **Omfang og struktur**

Serien er delt inn i tre svært ulike underserier som fanger opp forskjellige deler av oppgjørsforvaltningens indre liv.

Za – Rundskriv: Her ligger de originale operative rundskrivene og instruksene som styrte kontorets hverdag. Her finnes blant annet materiale som kan knyttes til kontorsjefene Normann Quist og Sigurd Huse.

Zb – Løse dokumenter: Underserien inneholder enkeltstående dokumenter av historisk verdi. Her finnes blant annet privat korrespondanse mellom Henrik Svensen og Nils Brynildsen Fosse, manuskriptet til innlegget i Tysklandsfangesenes forening fra 1949, samt dokumentasjon knyttet til ordfører Alf Johannesens innkjøp til representasjon.

Zc – Kartotek: Underserien består av gamle omkostningskort og et kartotek med registerkort over ledige eiendommer.

Sistnevnte har direkte linjer tilbake til den tidlige improvisasjonsfasen under okkupasjonen. Våren 1941 fikk Turisttrafikkomiteen bemyndigelse til å engasjere en egen medarbeider for å skaffe oversikt over ledige leiligheter, i et forsøk på å avverge tyske tvangsrekvisisjoner. Resultatet av dette tidlige, systematiske feltarbeidet er bevart her, men kartoteket er dessverre ikke helt komplett. Det ble funnet tilgriset og sammenblandet med annet materiale, hvorav noe var så tilgriset at det ikke lot seg ordne.

Relevans

Selv om serie Z fremstår som en restserie, rommer den dokumenter som knytter arkivet sammen på tvers av epokene. Serien gir et innblikk i kontorets operative metoder, persongalleriets indre dynamikk og kommunens aller første forsøk på å systematisere innkvarteringen i Bergen.